

20η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ, Διατριβαί, Β 10.1-4

Σκέψαι τίς εἶ. Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτη τὰ ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπότακτον. Σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. Κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων. Ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθητικός γὰρ εἶ τῇ θεῖα διοικήσει καὶ τοῦ ἐξῆς ἐπιλογιστικός. Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι ὡς ἀπόλυτον, ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέποτ' ἂν ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.

A. Να ελέγξετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

1. Ο Επίκτητος χρησιμοποιεί το β' ενικό πρόσωπο, γιατί απευθύνεται σε έναν μαθητή του.
2. Ο άνθρωπος είναι το μόνο ον που διαθέτει το χαρακτηριστικό της προαίρεσης.
3. Η προαίρεση είναι αδούλωτη και ανυπότακτη.
4. Ο λόγος αποτελεί διακριτικό γνώρισμα που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα ζώα.
5. Ο Επίκτητος υπενθυμίζει στον άνθρωπο πως αποτελεί μέρος μιας πόλης.
6. Ο άνθρωπος κατέχει ηγετική θέση στον κόσμο σε σχέση με τα άλλα ζώα.
7. Ο άνθρωπος λόγω της θνητής του υπόστασης δεν είναι ικανός να κατανοήσει τη θεϊκή διακυβέρνηση του κόσμου.
8. Ο άνθρωπος οφείλει να αποφασίζει προσμετρώντας και το προσωπικό του συμφέρον.
9. Ο άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να αποδέχεται την προτεραιότητα του κοινού καλού έναντι του προσωπικού.
10. Ο Επίκτητος παρομοιάζει τον άνθρωπο με τον ανθρώπινο οργανισμό.

B. Να επιλέξετε την απάντηση που συμπληρώνει σωστά τη θεματική πρόταση που σας δίνεται.

1. Η φιλοσοφία κατά την ελληνιστική εποχή θεωρεί τον άνθρωπο:

- α) πολίτη μιας συγκεκριμένης πόλης
- β) υπήκοο ενός μεγάλου βασιλείου ή αυτοκρατορίας
- γ) πολίτη μιας πόλης- κράτους

2. Καθώς οι βεβαιότητες του ανθρώπου αρχίζουν να κλονίζονται μέσα σε ένα νέο και ανοίκειο περιβάλλον, ο άνθρωπος:

- α) προσπαθεί να αναπτύξει στενότερους δεσμούς με την πόλη του
- β) προσπαθεί να αναδιοργανώσει τον παρηκμασμένο θεσμό της πόλης- κράτους
- γ) αρχίζει να νιώθει πως όλος ο κόσμος είναι πατρίδα του

3. Ο όρος «προαίρεση» εκτός από τον Επίκτητο χρησιμοποιείται και από τον:

- α) Αριστοτέλη
- β) Πλάτωνα
- γ) Σωκράτη

4. Η προαίρεση, κατά τον Επίκουρο, είναι:

- α) είναι η άλογη ικανότητα του ανθρώπου να επιλέγει και να αποβλέπει στα αποτελέσματα των πράξεών του
- β) είναι η έλλογη ικανότητα του ανθρώπου να επιλέγει και να αποβλέπει στα αποτελέσματα των πράξεών του
- γ) είναι η ανορθολογική ικανότητα του ανθρώπου να επιλέγει και να αποβλέπει στα αποτελέσματα των πράξεών του

5. «Σκέψαι τίς εἶ»: η χρήση της προστακτικής από τον Επίκουρο αποτελεί:

- α) μια έντονη προτροπή- διαταγή στον άνθρωπο να προβληματιστεί για τον κόσμο
- β) μια παραίνεση στον άνθρωπο να αναλάβει ενεργότερο ρόλο στην πόλη
- γ) μια πρόσκληση στον άνθρωπο να προσδιορίσει την ταυτότητά του και τη θέση του στον κόσμο

6. Προϋπόθεση για την προαίρεση αποτελεί:

- α) η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς (τα ἐφ' ἡμῖν) και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τα ἀπροαίρετα, τα οὐκ ἐφ' ἡμῖν)
- β) η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που υπάρχουν εκ φύσεως και σε αυτά που διαμορφώνονται μέσω του εθισμού
- γ) η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που υπάρχουν εκ φύσεως που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας (τα ἀπροαίρετα, τα οὐκ ἐφ' ἡμῖν)

7. ταύτη: η αντωνυμία αναφέρεται:

- α) στον άνθρωπο
- β) στην προαίρεση
- γ) στην πόλη

8. Ο «λόγος» στο κείμενο σημαίνει:

- α) την ομιλία
- β) την ικανότητα λογικής σκέψης
- γ) την ομιλία και την ικανότητα λογικής σκέψης

9. «Ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ» με την προτροπή ο Επίκουρος καλεί τον άνθρωπο να συνειδητοποιήσει:

- α) πως είναι πολίτης ενός παγκόσμιου κράτους
- β) πως είναι πολίτης μιας αυτοκρατορίας
- γ) πως υποτάσσεται στον παγκόσμιο νόμο της φύσης

10. Η θέση του ανθρώπου στον κόσμο είναι η ανώτατη:

- α) ιεραρχικά
- β) ιστορικά
- γ) χρονικά

11. Θεία διοίκησις: ο Επίκτητος αναφέρεται:

- α) στη θεϊκή βούληση
- β) στην ειμαρμένη
- γ) στην ανθρώπινη προαίρεση

12. Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Το ρητορικό ερώτημα αναφέρεται:

- α) στη θέση του ανθρώπου ως πολίτη μιας πόλης
- β) στην αποστολή του ανθρώπου ως πολίτη μιας πόλης
- γ) στο χρέος και την αποστολή του ανθρώπου ως πολίτη του κόσμου

13. Ο άνθρωπος ως πολίτης του κόσμου οφείλει κυρίως:

- α) να αποφασίζει ως οργανικό τμήμα μιας ολότητας
- β) να προτάσσει το προσωπικό συμφέρον έναντι του συλλογικού
- γ) να προτάσσει το συλλογικό συμφέρον έναντι του προσωπικού

14. Η παραδοχή ότι το σύνολο (ὅλον) προηγείται του μέρους αποτελεί κοινό τόπο στη σκέψη:

- α) των Αριστοτέλη – Πλάτωνα - Σωκράτη
- β) των Σοφοκλή - Περικλή
- γ) ισχύουν όλα τα παραπάνω

15. ὥσπερ: ο Επίκτητος εισάγει:

- α) μια μεταφορά
- β) μια παρομοίωση
- γ) μια προσωποποίηση

16. Οι ανθρώπινες επιθυμίες τιθασεύονται:

- α) από το επιθυμητικό μέρος της ψυχής
- β) από το άλογο μέρος της ψυχής
- γ) από το λογικό και ηγεμονικό μέρος της ψυχής

17. Το απόσπασμα αποτελεί:

- α) επιστολή του Επίκτητου
- β) δοκίμιο του Επίκτητου
- γ) καταγραφή από τα μαθήματα του φιλοσόφου

18. Η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί η σκέψη του Επίκτητου:

- α) από τον γενικό προσδιορισμό στα επιμέρους ερωτήματα
- β) από τα επιμέρους ερωτήματα στη διατύπωση καθολικών συμπερασμάτων
- γ) από την εναλλακτική παράθεση ερωτημάτων και συμπερασμάτων

19. Ο διδακτικός και προτρεπτικός χαρακτήρας του αποσπάσματος αναδεικνύεται:

- α) από τη χρήση της προστακτικής και του β' ενικού προσώπου
- β) από τη χρήση των ρητορικών ερωτήσεων
- γ) από όλα τα παραπάνω

20. Η ξεχωριστή θέση του ανθρώπου έναντι των άλλων ζώων διαφαίνεται έντονα μέσω:

- α) της επανάληψης του «κεχώρισαι»
- β) με τη χρήση των αντιθέσεων
- γ) από όλα τα παραπάνω